Ч. 9. Należytość pocztową zapłacono ryczałtem

Львів, 4. березня 1928.

Почтову належитість заплачено гуртом. Рік II.

ПРАВДА

ЧАСОПИС ДЛЯ НАРОДА

Виходить що тижня

Адреса Редакції і Адм.:
„ПРАВДА“
Львів, вулиця Льва Сапіги ч. 26, I. пов.

Грошеві посилки: почт. скрит. ч. 537.

Поодиноке число коштує 20 сотиків

ПЕРЕДПЛАТА

В КРАЮ:
Річно 10 зол. Піврічно 5 зол. Чвертьрічно 2 з. 50 сот, Місячно 1 зол.

ЗА КОРДОНОМ:
Річно 2 амер. доляри або їх рівноартість

Що дальше?

I.

Прийшов день соймових виборів. Крикливий і бурливий час на пів божевільної передвиборчої аґітації скінчився. Кілько то „спасителів і добродіїв бідного народу“ наїздило наші села і місточка. Дивно, що перед виборами їх майже не бачив ніхто, а по виборах вже й не побачить. А з їхних уст сипалися слова і слова всякого рода обітниць і надій — словом мала настати нова щаслива доба для „бідного працюючого народу“.

А що то вони не обіцювали? І землю даром давали, розуміється, не свою, а панську й попівську, звільняли від податків, а „бідному працюючому народови“ запевняли повну владу в державі ба й в цілім світі.

Як це легко язиком роздавати добра та сипати обіцянки, коли ще і добре платять за це.

II.

Ще пів біди, якщо та ціла комедія скінчиласяби самими пустими обіцянками. І так кождий мудрий та розважний чоловік не повірив пустим теревеням аґітаторів. Але та передвиборча аґітація принесла багато лиха. Бож платні аґітатори всяких сель-робів, радикалів, Упіпістів, партії так званої праці, де ніхто не працює, обкидували болотом клевет та наклепів всіх і вся. Не лишили в спокою ні святої Церкви, ні віри, ні священиків, ні інтеліґенції як стан, словом нікого, крім себе самих.

Надто роздмухали до незнаних до тепер границь клясову ненависть, котра ще довго ятритися буде гниючою раною на нашім народнім орґанізмі.

Скажіть самі, чому між поодинокими клясами та призваними того самого народу чи тої самої суспільности має бути взаїмна ворожнеча і ненависть. Як ані нарід, ані держава, ні ніяка суспільність не може обійтися без робітничої чи селянської кляси, так знова до нормального розвою і життя конечно є потрібні також інтеліґенція і урядовці і священики і купці і ремісники і фабриканти.

Праця повинна йти так, аби кождий стан і кляса мали забезпечене буття і корисні умовини до життя та нормального розвою. Длятого дуже шкідливим є викликувати розлам, чи роздор між поодинокими клясами того самого народу чи суспільства. А вже самогубством є роздувати вогонь ненависти чи взаїмної боротьби.

І якраз те, що перед иборча аґітація роздмухала ту ненависть і поширила прогалину клясової боротьби, та спричинила грішми велику деморалізацію, особливо серед молодіжи, є найтяжшою кривдою і шкодою заподіяною нашому народови.

III

Вибори соймові проминуть. Виберуть кількадесять послів з ріжних партій. Вони поїдуть у Варшаву, виголосять деякі крикливі промови і на тому кінець.

У нас звичайно в часописах представляють вибори неначе епохальну хвилю для українського народу. А тимчасом як було, так і буде. Почекайте знова пять літ, а побачите, що в нічім не змінилося. І землі ніхто не дасть за дармо, і податки лишаться ті самі, а може й збільшуться і безробіття дальше тревати буде та господарські відносини не полекшають. Бо не від виборів залежить добробут, але від внутрішньої орґанізації усіх добрих та розумних людей.

Длятого сейчас по виборах треба буде братися до орґанізовання тих всіх українців, котрі без ріжниці кляси чи стану стоять на католицькім світогляді. Тепер підчас виборчої горячки ми уважали за відповідне здержатися від нашої орґанізаційної праці. Бо стрінув би нас закид, що перешкаджаємо у виборах та час теперішнього замішання і розбиття не є догідний до пляновової орґанізаційної роботи.

Про головні напрями та ідеї нашої орґанізації писати будемо частійше.

Повінь на Великій Україні

З хвилею, коли перший раз потепліло, настала в полудневo-східній части Великої України велика повінь.

В округах: Луганському, Мелітопільському, Запорожському та Маріюпільському вода залила цілі села.

Всі долини в в тих округах змінилися в величезні озера, а малі потоки в великі ріки.

Вода залила 85 сіл. Ратункову акцію переводить військо та міліція. Страти дуже великі.

Справа убийства Собінського

Розправа добігає вже до кінця. Переслухано цілий ряд свідків.

Цікавим є те, що Атамачук, обвинувачений о вбийство Собінського зізнав, що в дни і в часі, в якім поповнено убийство був в однім з львівських кінотеатрів на представленню.

Як доказ на це подав, що в тому часі відбулася в кіні маґістратська провірка білетів.

Маґістрат, на запит, чи того дня відбулася згадана контроля — відповів спершу, що ні.

Однак по точнім провіренню через оборонців виявилося, що таки в згаданім дні і в згаданім кінотеатрі відбулася така контроля, що маґістрат опісля ствердив письменно.

На одній з розправ, на яку не допущено публики, польський штабовий старшина Белецький, на основі зібраних актів справи здавав звіт із шпигунської діяльности обжалованих.

Перед кінцем розправи виголосить ще кінцеву обжаловуючу промову прокуратор, та вискажуть своє слово оборонці.

Мож сподіватися, що розправа скінчиться в половині марта.

Передвиборчі арештування

Перед самими виборами до сойму посипалася ціла низка арештувань між діячами Українського Національного Обєднання (УНДО) по цілому краю.

Арештовано: б. посла і Голову Української Парляментарної Репрезентації Сергія Хруцького в Дубні, Сергія Шеремету в Козині дубенській.

На вічу УНДА в Остапівцях, коломийського повіту арештовано редактора „Нового Часу“ і кандидата на посла Дмитра Палієва.

В Перемишлі арештовано урядовця повітової канцелярії УНДО Осипа Сенечка і аґітатора Повха.

В Телявці кремянецького повіту арештовано Дмитра Ерстенюка, в Надвірній д-ра Борисевича, який в тюрмі почав голодівку.

В Городенці арештовано кандидата на посла Івана Василишина, в Коломиї арештовано студентів Француза й Чолія, аґітаторів УНДО.

Кертична робота біль шовицьких наймитів

Величезні суми гроший видають більшовики на аґітацію в чужих державах. Не жалують більшовики цих гроший, бо це не їх кервавиця, грабують вони ці гроші в селян та робітників Радянщини. За ці гроші наймають більшовицькі червоні царі аґітаторів. А ці наймлені аґітатори мають нищити в ріжних народів християнську віру та всі національні здобутки, а ширити в народі безвіря, зіпсуття та здичіння. Ось так кинулися ці наймлені аґітатори й між наш український нарід у Галичині. Ширять безбожність, ширять зіпсуття. Та бачать вони, що великою перепоною в їх кертичній роботі є читальні й рідна школа, поки вони під свідомим національним проводом. І пробували вони спершу захопити в свої руки Головну Управу „Рідної Школи“, витягали руки й по „Просвіту“. Та на загальних зборах і „Рідної Школи“ й „Просвіти“ дістали по пальцях. Побачили там свою безсильність тай сказали собі: „Так годі! Треба зачинати з долини, треба насамперед читальні „Просвіти“ одну за одною взяти в свої руки, а тоді вже й ціле товариство загарбаємо та знищимо його! Тоді ніщо не буде нам перешкаджати руйнувати віру й національну свідомість!“

І пішла їх кертична робота по краю. Як оті кертиці риють під читальнями „Просвіти“. І тут то там уже їм і вдається. Ось один такий примір.

На городецькім передмістю у Львові захопили більшевики читальну „Просвіти“. Це удалося їм тільки тому, що перевели загальні збори з великим надужиттям і неправно.

Коли Головний Виділ розслідив це, не міг позволити на переміну читальні в комуністичну нору. І 2. лютого Головний Виділ завісив в урядуванню виділ читальні й віддав провід читальні окремій комісії. Це було право й обовязок Головного Виділу. Він мусів так зробити, щоб не дати запропастити читальні.

Це само собою не подобалося жидобільшовикам і випущено летючку будім то від робітників городецької дільниці п. н. „Всім читальням й членам Т-ва „Просвіта“ до відома!“

В цій летючці взивають всі читальні й членів тов. „Просвіти“ протестувати проти вчинку Гол. Виділу.

Цю свою летючку розіслали вони певно по всіх читальнях у краю, тому звертаємо увагу всім читальням, щоби знали, що це за птиця прилетіла до них. А друге: вистерігайтеся, щоб і в ваших читальнях не дійшло до такого, бо інакше наразите читальню на зміну її в більшовицьку ячейку, а й на розвязання. Само собою більшовицькі наймити й усі инші вороги нашого народу раділиб із цего останнього, бо їм цего треба — та ви бережіться, не дайте запропащувати читальню, бо це ваше народне добро.

Свята Унія

III. Як виглядала наша Церква перед унією.

Хоч як се сумно, але треба сказати правду, бо її не можна обминути тай на ніщо не придалосяб обминати. Бо тільки правда вчить. А правда виглядає ось як:

В історії жадного народу, в жаднім часі не можна побачити такого сумного образу церкви, який представляла наша церква перед приняттям унії. Ніякого духового проводу ні центра вона властиво не мала. Епископів не визначувала ніяка духовна влада, тільки світські люди: то королівські канцелярії, то просто пани маґнати продавали за гроші епископські достоїнства світським людям, котрі часто не знали зовсім ні теольоґії, ні Богослуження. На епископів ішли ті світські люди звичайно вже в старшім віці, коли вже й навчитися нічого не могли. А йшли тому, бо епископства мали ще значні добра, з котрих вони хотіли тягнути доходи.

Бували між тими нашими епископами і люди жонаті, з жінками і дітьми.

Бувало й таке, що вони купивши собі власть епископську відпродували тому, хто більше дав. Бувало й таке, що два або три нараз купили той сам епископський престол, а потому кріваво боролися між собою за владичі престоли при помочі нанятих за гроші узброєних ватаг, та справували епископський уряд без ніяких свячень, як пнр.: луцький правосл. „епископ“ православний Лодовський го з Володимира Волинського прогнав по крівавій боротьбі другий подібний „епископ“ православний Лодовський в р. 1565.

Не ліпші були й митрополити православні. Про Макарія II., котрий був митрополитом від 1538 до 1555, пишуть сучасні, таки православні жерела, що був се чоловік без ніякої науки, крайно байдужий для справ церкви і віри.

Наслідник його, православний митрополит Сильвестер Бількевич, що був митрополитом від р. 1558 до 1568 вмів заледви читати й писати по нашому! І се ділося в часах, коли латинські не тільки епископи, але і звичайні монахи знали

О. ЛЕЩУК 12

Олекса Коцур

(Продовження.)

Щойно тепер повів Олекса кругом очима. Саля набита виглядала як муравлиско. У дверях товпилися люди до виходу. Хвилинку переждали і як прорідилася саля, змішалися з иншими, зійшли на вулицю і пустились бульваром на кватиру. Перед, і за ними ішли гуртами місцеві громадяни і військові, голосно обговорюючи враження нинішнього вечора. Звільнили кроку, пропускаючи инших наперед. Бульваром котилася филя народу. Крізь листя дерев продиралося електричне світло і стелилося по алеї фантазійним ковоцем.

Олекса мовчав, хоч Івась кілька разів пробував навязати розмову. Ген, на переді затягнули наші жовніри пісоньку. Підійшли до одної лавочки.

— Сядьмо собі ось тут Івасю. Ще пора до дому.

— Може втомились, пане четар.

— Трошечки.

Посідали на лавці, що була майже укрита в стіні живоплоту, помежи двома каштанами. Напроти них бовванів у тіни дерев величавий будинок комерційної школи, а від дороги, у партеровому домі, миготіло в сутеринах слабоньке світло. Улиця пустіла, місто сповите сном відпочивало. До їх ушний дійшли рівномірні кроки. Світло на вулиці погасло.

— Нічна стежа — промовив Олекса — чувають...

— Ходімо, пане четар.

— Переждемо аж перейдуть. Нащо мають нас чіпати.

Кроки ставали виразніщі, зближались. В тім замітив Олекса, що світло в сутеринах погасло. Попри них перейшла рівним кроком, до такту, стежа, і пішла дальше.

— Не замітили нас — шепнув Івась.

— Чи одного вони не достережуть. От, хотяйби, що діється в цьому домі в сутеринах. Бачиш цей дім — нахиляючись, показав йому пальцем.

— А що там може бути?

— Пст! — хватив його Олекса за руку. — Бачиш?

— Ні.

— Знова світло. Он тут низько над тротуаром.

— Це хиба світло?

— Так. Не спускай його з ока. Я підкрадуся під віконце. Будь готов, як тебе закличу. — Легко рушився, щоби встати, коли знова почув кроки. Нащурив вуха і вплявив зір в цю сторону, намагаючись достеречи, хто це може бути. Завважив, що були це кроки поєдинчі, одного чоловіка, хід дуже непевний, боязкий.

— Хто це? — спитав тихцем Івась. — Чи може який злодій?

Олекса дав знак рукою, щоби мовчав. По хвилині зарисувалася стать цього чоловіка. Підсувався на пальцях, якби підкрадався, час до часу приставав, відкашлював, оглядався і йшов дальше.

— Це підозр...

— Пст, — стиснув Івася за ногу четар, не відвертаючи очий.

Чоловік наблизився до цего дому, приступив до слабо освітленого віконця, нахилився і легонько застукав в певних перервах пять разів. З нутра відповів йому стукіт, похожий на бренькіт баняка. Після цього підійшов цей до дверий.

— Чув?

Івась потакнув головою. Відтак відчинилися двері, чоловік ще раз оглянувшись, всунувся до середини і двері опять замкнулись.

Оба глибоко відітхнули.

— Бачиш, що тут діється? А наші стежі ходять по вулицях і ніщо не бачуть.

— Це ватага якихсь злодіїв, — без надуми відповів Івась.

— Злодії нашої волі! — півголосом сказав Олекса.

— Як це розуміти?

— Побачиш пізнійше.

По якімсь часі знова озвалися кроки.

— Ще йдуть. Збіраються на чорну раду.

Цим разом було їх вже аж трьох. Ішли мовчки повільною ходою.

Оба слідили їх з запертим віддихом.

чужі мови, мали високу науку, а часто студії на заграничних університетах. І деж могла така церква витримати суперництво з латинською? І чи диво, що з такої церкви масово втікали наші люди до „чужої“.

Не інакший був і наш православний „владика“ Онифор Дівочка (1578—1588), котрий кромі свого неуцтва, відзначався ще неморальним життям.

Наша, тоді ще православна шляхта, бачучи те все, вислала до нього збірний лист з 14 лютого 1585 р., в котрім просить його, щоб опамятався.

В тім листі пише: „За Вашого пастирства скитаємося в плачу як вівці без пастиря. Ваша Милость, листи проти Церкви Божої, жидам на поміч даєш, на потіху їм, а на більше пониження закону нашого святого і жалю нашого. Святости насилують, святі Тайни замикають, церкви святі запечатують, дзвонити забороняють... Ігумени по монастирях з жінками і дітьми живуть і церквами святими владають. І инших і инших і инших бід великих множество, чого з жалю нашого писати не можемо... Бога ради обачте Ваша Милость... Жаль нам душі і сумління Вашої Милости“.

Сей документ виданий православними вченими і напечатаний у Петербурзі в III. томі „Актів западної Росії“.

З того страшного документу, писаного дуже вважливо, ще тоді до нашої східної церкви привязанними великими родами нашими, видно, що то таки наші православні „владики“ церкви жидам за гроші віддавали і документами (листами) се затверджували.

Чиж дивота, що під такими „владиками“ церква східна буквально гнила і розліталася? Чиж дивота, що цілі роди втікали від неї з дітьми своїми до латинських костелів, де був лад і порядок, бо був нагляд Апостольської Столиці. Во істину — треба дивуватися, не тому, що шляхта й міщанство переходили на латинство, але, що переходили так помалу і що весь нарід не втік з тої „церкви“.

Та були в тій церкві ще ліпші „владики“. Одному з них документально доказали розбій і грабіж. (гл. Акт. Юго-Зап. Рос. том. І. ч. 2.) Другому цілий ряд злочинів, як ограблювання церков, розгінання монахів, оружний напад зі синами на монастир в Жидачині, проливання крови на посвяченім Богу місці і т. п. (гл. „Архів Юго-Зап. Рос. том. І. ч. 25, 34, 40).

Православні епископи в Перемишлі, Пинську і Холмі всупереч постановам також східної Церкви жили отверто з жінками і дітьми в своїх епископських резиденціях і давали згіршення народови (гл. Соловєв „Історія Рос. том. 10. ст. 25).

Львівський православний владика Ґедеон Балабан обняв силою владичий престол по своїм батьку такім самім негіднику і правив около 30 літ (1568—1607) гнетом, здирством, згіршенням, бунтом. І митрополит і патріярх виклинали того владику. Він кпив собі зі своїх зверхників і до кінця так гіршив народ. Коли мимо всіх здирств не стало йому гроший на виставне життя, продавав жидам церковні річи. Так продав їм весь скарб унівського монастиря, а коли монахи не хотіли добровільно видати церковного добра, він казав їх закувати в кайдани і вивіз до одної зі своїх посілостий, де держав їх у вязниці під доглядом своєї родини. Так само грабив той наш православний владика добра наших шкіл. Царгородський патріярх писав про нього в р. 1588, що той владика сотворив усі лукавства, яких навіть виповісти трудно.

Але — нікуди правди діти — і царгородські патріярхи не були вже властиво ніякою духовною владою з авторитетом, бо з Апостольською Столицею у звязку тоді не стояли, а за те були залежні від продажної влади Турків. І якуж повагу могли вони мати у нас?

Річ ясна, що це було гниття всего сходу і царгородської церкви і нашої православної. Коли так виглядали владики, то що ще говорити про звичайне, просте духовенство? Воно було переважно зовсім темне і від темної маси тодішного селянства майже нічим не ріжнилося. Шкіл, семинарів не було і ніхто про них не дбав.

Кромішня пітьма заливала весь народ, а зіпсуття в ньому і неморальність ширили з гори: його православні владики і темне духовенство, що брало собі приклад з зіпсутих владик. Монастирі православні були часто таксамо гніздами згіршення, як владичі престоли наші. Церква наша православна гнила на очах, а всі, що мали отворені на те очі, отже що найкращі люди — не могучи зарадити тому розвалові, втікали до чужої церкви.

Такий був стан нашої церкви перед унією з Апостольською Столицею. Вона вже нікого не слухала і „самостійно“ розліталася порохном.

Що все те було тільки на руку Польщі і що їй ані не снилося ратувати нашу церкву з упадку — це ясне навіть для дитини. Чому? Бо розвал і зігниття церкви означало розвал основи нашого народу, котрий по повнім розвалі мусів би був спольщитися. І тому одна з найдурнійших байок є думати — що Польща накинула нам унію, аби нам упорядкувати церкву.

Д. б.

— Можеби так нечайно випасти і їх прихопити, — замітив Івась.

— Даремний труд.

— Чому?

Олекса закрив йому руками уста. Саме в цю хвилю один з цих трьох відлучився і підійшов до віконця. Застукав пять разів. І знова бренькіт з нутра. Відчинились двері й усі три вийшли до середини.

Вмить погасло в віконці світло.

— Вже радять, — сказав Олекса і поглянув на годинник. Було пять хвиль по дванайцятій.

— Щож будемо робити? — спитав Івась.

— Чекатимемо до години другої.

— Чого?

— О другій вони виходять.

— Пан четар вже тут були?

— Два рази.

— І було так само, як сьогодня?

— Так самісінько.

Івась хвилинку задумався, а потім спитав:

— Чи пан четар задумали їх злапати?

— Може...

— А що це за дім?

— Побачиш сам.

З далека почулись різкі кроки.

— Іде стежа Івасю. Встань, і тихцем підемо напроти. Але мусимо іти обережно, бо нас можуть слідити.

Піднеслися і хильцем подалися горі вулицею. Пробирались так тихо, що дразнив їх скрипіт піску під ногами. Коли вже відійшли кількадесять кроків, почали на пальцях бігти, щоб лиш як найдальше зустрінутись зі стежею. Тревало це може чверть години, коли добігли і зрівнялись. Олекса прискочив до провідника і перекинувся з ним кількома словами. Вирішено на борзі підсунутись під дім і засістися.

— Але як це зробити? — загадав провідник — чи пан четар мають який плян?

— В тому й ціла річ. Це найголовнійша вулиця і не легко на ній скритися, а ще тяжче буде нам під цей дім підсунутися. Невиключене, що й вони пильно сторожать. Можливе також, що зачули наш хід і розійшлися.

— Щож в такому разі будемо робити?

Олекса задумався. Сотні плянів приходили йому до голови.

— Спробуємо. Чотирьох піде вулицею, ніби повертаючи з обходу стежа. Лякатися її ці чорні круки не будуть, а навіть її вичікують, щоб опісля безпечно могли розходитись. В першій бічній вуличці мають здержатися і ждати на знак. А ми, решта, мусимо підкрадатись одинцем.

— Аж під сам дім?

— Трьох скриється на яких сто кроків перед домом. А ми чотири примістимося напроти дому коло лавки.

— Слухаємо пане четар! — шепнуло кілька голосів.

По кількох хвилях чотирьох відлучилося і пішли повним ходом вулицею, а решта розбрилась, підсуваючись крадьком наперед. Вкінці сталося усе так, як упляновано. Олекса з провідником примістився на лавці, Івась і один жовнір скрились за дерева біля лавки. Сиділи, притаївши духа, надслухуючи, ловили кождий шелест і стук.

Нараз у віконці заблимало світло. А зараз за тим відчинились двері і вийшов один, розглянувся і пішов.

— Це з тих? — шепнув на вухо четареві. провідник.

Олекса потакнув головою.

— Наткнеться на стежу — не втерпів, щоб не заговорити, провідник, коли чоловік був вже за домом.

По хвилі вийшло ще двох і подались у противний бік.

— Ще один має бути — замітив четар.

Вийшов і третий і постоявши пішов за першим.

— Знак! пане четар, бо буде за пізно.

— Терпеливости!

Коли у віконці погасло світло, Олекса встав, розглянувся а відтак засвистав. В цім моменті в обох сторонах понісся крик, а за цим кілька стрілів.

З церковних справ

Голос американського Кардинала про Церкву і робітників.

Кардинал Мунделен, Архієпископ Чікаґа, звиджував недавно Канаду і в місті Монтреаль виголосив промову до кількох тисяч робітників згуртованих у численних робітничих орґанізаціях.

У своїй промові сказав він:

„Сила й успіхи Церкви опиралися все на працюючих народніх масах. Історія вчить, що Церква поборювала завсігди найбільші трудноші тоді, коли її були щиро віддані мущини. Жінка є вже зі самої природи релігійна.

Але й також мущина є термометром — приладом, котрим Церков може мірити обсяг ділання своїх приписів і науки в народі. Пізнати це по присутности мущин у церкві, по частім приниманню св. Тайн, по сповнюванню обовязків, по даванню доброго приміру дома і при варстаті праці.

Багацтво мущин, його сила, незаперечна повага — все те нічого не дає Церкві, але Церква кріпшає тоді, коли Вона має контролю над найглибшими порушеннями мужеської душі, коли мущини дбають про належне виховання дітий.

Нема нічого крашого, — закінчив Кардинал, — над вид робітничих мас, які спішать до Церкви, шоби знайти правдиве жерело життя.

Число кардиналів.

Нинішна колеґія — збір Кардиналів числить 66 членів: 6 Кардиналів — Епископів, 51 Кардиналів-священиків і 9 Кардиналів-діяконів.

Що до народности, то в склад Колеґії Кардиналів входить: 33 Італійців, 7 Французів, 5 Еспанців, по чотирох з Америки й Німеччини, по двох з Польщі, Австрії й Анґлії, та по одному з Угоршини, Чехословакії, Бельґії, Голяндії, Португалії, Канади і Бразилії.

Кардинали — це найвисші достойники католицької Єрархії, яких св. Отець іменує споміж ріжних народів світа.

Перебувають вони у більшости в Римі.

Вони то, в случаю смерти Намісника Христового на Його місце вибирають споміж себе нового Папу.

Новий Нунцій у Празі.

Апостольська Столиця іменувала Нунцієм для Чеховаччини о. Петра Чіріячі-я.

О. Чіріячі одержить незабаром епископські свячення і титул архієпископа Тарасу.

Був він професором богословія в Римі. Опісля справував уряд у секретаріяті Апостольської Столиці.

Його то заходами прийшло до порозуміння між Прагою а Ватиканом.

З переслідувань у Мехіку.

Мехіканський Архієпископ Ороско Іменез, за котрого голову Каллєс визначив нагороду, та проти котрого вислав 10 тисяч війська, написав із вигнання до своїх вірних пастирський лист зі словами потіхи й заохоти до витревалости.

Архієпископ заперечує, будьтоби він спонукував католиків до повстання.

Лист цей подає також точні вісти про мученичу смерть сімох священиків.

Чи є такий нарід, який не віривби в Бога?

(Кінець).

Тому, що істнування Бога домагається сам людський розум, то й всі закиди проти тої правди мусять бути нерозумні.

Так нпр. закидує дехто, що віру в Бога мали нібито видумати священики. З цього виходилоби, що насамперед були священики, себто посередники між Богом і людьми, заки могло загалом прийти чоловікови на думку, що Бог є. Чи може бути більша недорічність? Це виглядалоби так, якби залізничники видумали залізницю, щоби мати з неї користь. Як нерозум говорити, що перед винаходом залізниць були вже залізничники, так само нерозумом є закидати, що священики видумали Бога. Колиби люди не мали віри в Бога, то й не моглиби передтим відчути потреби посередників між Богом і собою.

Так само нерозумний є закид, що віру в Бога накинули народови законодавці, щоби спонукати підвладних до совісного заховування законів. Таке голословне твердження володарів, що є Бог, нікого не переконалоби, колиби та правда не була передше основана на розумі й совісти чоловіка. А зрештою, яким чудом впалиби рівночасно законодавці в цілому світі на такий помисл, і як моглиби їх слова знайти віру в цілій людськости, колиби та правда не була звідки інде узасаднена?

Є ще такі, які кажуть, що до віри в Бога спонукав людий страх перед

— Біжи, Івасю і розвідайся як пішло на обох боках, а ви оба за мною! — розказав і вибіг на дорогу, а з відціль під двері дому. Загримав що сили у двері. З нутра ніхто не озивався.

— Відчинити! — кричав що сили, не перестаючи бити у двері.

По якімсь часі почули кроки, у дверах показалася якась жінка.

— Отворити двері!

— Чого ви хочете? тут нема нічого, — озвався зза дверий голос. — Ми спокійні люди.

— Зараз отворити!

— Вибачте панове. Мій чоловік забрав ключ і не можу найти.

— Нема ключа? Ми порадимо собі. Хлопці підкладайте динаміт! — закричав Олекса, хотячи в цей спосіб настрашити жінку, щоби отворила.

— Зараз, зараз, я піду пошукаю, — промовила і відійшла від дверий.

Саме тепер надбіг Івась і сповістив, що трьох зловлено, а один утік.

— Утік? А де ці три?

— Держать їх і не знають, що мають з ними робити.

— Сюди їх! — загремів.

Івась побіг що сили. Минуло кілька хвилин, з ключем не надходив ніхто.

— Ми не діждемося її. Мусимо виважити двері. — І всі три підсунулися, натискаючи, що сили. Але надармо. Двері скріпіли, але не подавались. Наперли в друге і в третє. Надійшов Івась.

— Провадять їх сюди, — сказав підсуваючи свої плечі під двері, що стали тріщати.

— Лінше!

Двері заломились і з лоскотом впали на сіни.

— Вже! — відсапуючи, промовив Олекса і війшов у сіни.

— Осторожно, пане четар. Ми підемо вперед і оглянемо, чи нема якої засідки. Можна всего сподіватись. Я вже знаюся на таких пташках — потягнув його за руку провідник і сам скочив в перехід. Протилежні двері стояли отвором і ними продувала струя холодного воздуху. Олекса виняв електричну ліхтарку і засвітив. На право побачили двері і їх отворили.

— Втікли! — просичав провідник, зачиняючи двері. Перейшли сіни і станули перед низькими дверми, що провадили у сутерини. Олекса підійшов до отворених дверий, кидаючи очима на золотаву заграву, що розливалася на небі. В цей мент засвистіла револьверова куля і вбилася в одвірки. На яких двайцять кроків в городі зачав хтось тікати.

— От, що за спокійні люди! — сказав Олекса і сховнився за стіну. Тимчасом провідник вже отворив до сутерин двері.

Двох стане біля дверий! — розказав четар, і пустив струю електричного світла до нутра таємних сутерин.

Один жовнір зголосив, що прихоплені люди стоять біля дому.

— Нам вони тут непотрібні. Трьох жовнірів хай їх відпровадить на нашу команду, а решта сюди.

Обережно ступали одинцем до середини. У світлі лямпки достерегли малий, звичайний, забруджений стіл і дві лавки. Провідник вештався на ослін, сунаючи ногами по підлозі. У кутку наступив на купу чорного попелу.

— Спалили якісь папери, — замітив один жовнір.

Поза тим не найшли нічо підозрілого. Вже зачав робити собі викиди Олекса, що задля марного підозріння наробив тільки клопоту, коли один жовнір витягнув з попелу з залізного казана жмут паперу і прибіг з ним до него. В мить їх розвинув і переконався, що це військові пляни наших частин.

— Маємо вже! промовив, звиваючи їх назад і вложив їх до кишені. Вже на дворі біліло, як стали виходити. Послідний йшов Олекса і ставляючи зле ногу на поріг, похитнувся і впав. Під ним задуднїла земля. Блиснула йому гадка. Зірвався на рівні ноги і покликавши двох жовнірів, велів їм виривати в підлозі дошки. Жовніри підважуючи ножами дошки, натрапили на вузкі двері і одним рухом їх піднесли.

(Далі буде.)

грізними явищами природи, як перед блискавицями або громами.

Та й цей закид є недорічний, бо насамперід люди, коли пізнали безпосередні причини тих явищ, заперестали би вірити в Бога. А тимчасом найдавнійші природники не тільки не тратять віри в Бога, але навпаки, тим лінче пізнають його всемогучість в законах природи і переймаються тим більшою пошаною для тої могучости Сотворителя.

По друге, поганська історія виказує, що страх не був зовсім одинокою понукою віри в божків, бо погани почитали не тільки ті божки, яким приписували нещастя в природі, але вважали найвисших божків за істоти добродійні, від яких дожидали більше добра, як боялися чогось злого.

Навпаки, страх міг скорше зродити недовірків, бо звісна річ, що хто має причину боятися Бога, цей бажає, щоби Бога не було.

Недорічний й той закид, будьтоби віра в Бога повстала наслідком незнання законів природи, або наслідком того, що люди приписували ріжні явища в природі безпосередному діланню відповідних невидимих божків.

Приписувати явище природи розумній істоті як остаточній причині всего, це річ зовсім справедлива. Помилка поган лежала в тому, що вони наслідком незнання законів природи приписували кожде її явище безпосередному діланню якогось божка, а не признавали, що Господь Бог цілою природою править установленими собою законами природи і тим чином є посередною причиною всіх явищ.

А зрештою, як ми вже згадували, віра в одного Бога була первісною вірою, а віра в богатьох богів розвинулася щойно пізніше.

Що вкінци віра в Бога не походить з неуцтва, доказом цього найславнійші учені всіх віків.

Правдивим початком загальної віри в Бога є тільки Боже обявлення. А що чоловік також власним розумом доходить до заключення, що коли є світ, то мусить також бути творець світа, і що голос совісти утверджує кождого в тому переконанню, — тому віра в правдивого Бога ніде не могла зовсім загинути, хоч нераз численні й великі блуди намагалися притемнити або зіпсувати правдиве поняття про Божу істоту.

Зі світа

Французсько-американський договір.

В лютім підписано французсько-американську арбітражову (роземну) угоду, яка складається зі вступу й чотирьох головних точок.

У вступі зазначено, що мирні відносини між Францією і Америкою тревають вже 150 літ та що обі ці держави й дальше не хочуть війни.

Точка перша управильнює, що всякі спори, які зайшлиби, має вирішати „полюбовна“ комісія з двох представників Америки, Франції й одного представника якоїнебудь невтральної держави.

Точка друга опреділює, що спори правного характеру має вирішити міжнародний трибунал у Газі.

В третій точці вичислені роди тих спорів, які мавби рішати трибунал.

Четверта точка містить постанову, що договір входить у життя по затвердженню його обома сторонами.

Подія в Ст. Ґотгард.

Через австрійсько-мадярську границю перевезено недавно пять ваґонів машинових крісів. Цілий цей транспорт оружжя задержано на мадярській стації Ст. Ґотгард. Вороги Мадярщини й Австрії счинили великий крик. Найбільш обурювалася на потайне мадярське зброєння Чехословаччина. Вона то передовсім донесла про все Союзови Націй. В марті мав Союз націй занятися цею справою. На Мадярщину мала зїхати чужинецька комісія й провірити стан зоруження Мадярщини. Тимчасом Мадяри, щоби не допустити до чужої контролі, знищили весь задержаний в Ст. Ґотгард воєнний матеріял. Серед чехословацьких політичних кругів викликав цей мадярський поступок сильні спротиви. Вони порушать ще певно цю справу в Женеві. Та це вже мало що поможе. Догадуються, що за Мадярщиною стоїть тут Анґлія, Італія і Німеччина.

З Англії до Австралії літаком.

Анґлійський летун Гінклер перелетів на днях літаком з Анґлії до Австралії, зробивши протягом 16 днів 12 тисяч кільометрів.

Вибух у фабриці.

В Німеччині в одній фабриці, яка виробляла метал алюмінієм наступив сильний вибух. Двох робітників присипало румовище. Причина вибуху невідома.

Катастрофа в воздусі.

З місцевости Макон в Америці, в часі вправ у киданню бомб із літака, одна бомба вибухла на літаку.

Лист священика з Америки

Про те, як в Америці конає наша еміґрація серед страшної руїни і про тих, що ту руїну роблять задля легкого життя для себе.

I.

Дорогі Родимці!

Щойно два і пів року, як виїхав я з під рідної стріхи до Америки і думаю, що не дуже змінилися краєві відносини за той час та що ці відносини мені ще добре знані. Як довідуюся з часописів, то хиба *політичний стан дуже погіршився, що повстало безліч партій, які кожда з осібна представляє і говорить в імени цілої нації,* — впрочім усе по давньому. За той час свого побуту тут в Америці досить добре обзнакомився я з відносинами життєвими нашої української еміґрації з Галичини. Їдучи до Америки, мав я рожеві надії стрінути своїх земляків на американській землі серед кращих, культурнійших відносин, як у краю. Однак на жаль ці *мої рожеві надії дуже скоро розвіялися.* Я гадав, що наші земляки, маючи на кождім кроці добру нагоду чогось хосенного научитися, використали цю нагоду і научилися дечого, а вернувши в рідні сторони, стануть фаховими робітниками в ріжних ділянках краєвого, рідного промислу. Та під тим оглядом є тілько *білі круки* серед нашої еміґрації. Гадав я, що під оглядом просвітним поступили мої земляки. Але де там! Справа мається так само, як і під першим оглядом. Гадав я, що під оглядом національної свідомости поступили земляки, коли нераз читав ще в краю похвали в часописах за ті жертви, які еміґрація висилала на ріжні цілі до краю. Але і тут не так світло, як хто думавби. *Найвисше* „поступили“ наші земляки, як мігби хто навіть сподіватися, в *справі політики. Майже кождий наш анальфабет, що ледво прочитає пару букв своїх, а много-навіть що не знає ні одної букви, в справах політики „більше знає і розуміє“*, ніж якийсь чужий міністер від закордонних справ. — А тої „політики“ навчили нарід не хто инший, як *тілько деякі висланники і представники з краю*, щоб під покришкою патріотизму забирати голос і рішати про політичні справи народні, як хто хоче, визбирати як найбільше гроша ніби то на справи народні, а властиво на ґрупу людий, які в народних установах заробляють на життя, бо де инде не можуть заробити. Вони зробили себе письмаками, та ще при помочі народного гроша забрали на себе монополь представників і спасителів народа і його найбільших патріотів. Наслідок того політиканства такий, що до жадної освітної чи культурної праці нашого чоловіка не можна притягнути, бо він то вже „всьо знає і розуміє“ і того не треба, лише політики, бо на політиці спочиває вся народна робота. Кожда одиниця старається закладати свої власні товариства, орґанізації, чим тілько зражує загал до всякої народньої орґанізації. *Тому політиканству повинен край положити конець, заявляючи публично, що це не помагає, а шкодить краєви* її відмовити право представництва, завзиваючи еміґрацію занятися культурною працею, а не політиканством.

II.

Пригадую собі, що будучи ще в краю читав я здається мені в „Ділі“ статті, що наші еміґранти повинні старатися стати американськими горожанами, коли доля чи недоля заставила їх стало осісти на американській землі. І дійсно условини життєві в краю так уложилися, що краще є нам на стало осісти в Америці, чим вертати в рідну землю. Та при тім край мусить звернути увагу на це: еміґрація осівши на стало мусить подумати сама над собою, мусить якось себе заобезпечити, щоби не згинула серед американських мас. Край кличе о поміч раз у раз до еміґрації, бо народови грозить заглада, хоч нарід жиє збитою масою на власній землі і то в числі сім міліонів. А чому край не згадає про еміґрацію? Таж її всего звиш двіста — ну пятьсот — тисяч і вона розкинена малими громадками по великій Америці! Як та еміґрація заховає свою окремішність національну і не згине?

Італійсько-австрійське непорозуміння.

По упадку Австрії, побідна Італія захопила великий простір земель заселених австрійськими Німцями, а саме Тироль.

Жителям того краю не найкраще живеться під італійською владою.

З того приводу часто густо даються чути в австрійському парляменті голоси проти італійському гнетови.

В останніх часах австрійський премер Зайпель виголосив був у парляменті промову в обороні гноблених Німців, що живуть над горішною Адиґою.

Вся італійська преса обурилася на цю промову. Закидує вона Зайпелеви підбурювання проти Італії та намагається вплинути на диктатора Італії Мусолінія, щоби супроти Австрії підняв острі кроки.

Італійські часописи пишуть про можливість часового зірвання дипломатичних зносин між Італією й Австрією.

Така то вже доля всяких „меншостий“ : бють і плакати не дають.

Катастрофа на морі.

При морському побережю в Китаю зударився китайський пароплав з японським.

Наслідком зудару згинуло в морський глибині 300 китайців.

З виратованих много вмерло з переляку та перестуди.

Скала розбила поїзд.

В полудневій Моравії, в часі шаленої бурі коло міста Єґерсдорф відірвалася зви аюча над залізничим шляхом скала і падаючи роздавила машину переїзджаючого в тій хвилі поїзду, та викинула зі шин три ваґони.

Шість осіб віднесло рани.

Пожежі в совітах.

Доносять зі Совітів, що в ріжних містах лучаються в останніх часах дуже часті випадки пожеж по державних фабриках.

Підозрівають о підпал прихильників опозиції.

Страшна забава.

В місцевости Кандель у Німеччиниі двох пятьлітних хлопців бавилося в „різника“. Один із них звязав другого, вдарив його сокирою в голову та став різати для „забави“ різницьким ножем.

На крик раненої дитини прибігли родичі та ледви вратували нещасну жертву страшної забави.

Самовбийство комуніста.

В Казаню, в Совітах застрілив себе тамошний народний комісар Фокин.

Був він визначним комуністичним діячем та за час революції займав ріжні важні становища.

Вибух в копальні.

В Америці, в копальні вугля в Ню-Кенсінґтон наступив вибух ґазів, наслідком чого земля засипала 40 робітників.

Шаліюча в копальні пожежа унеможливила ратунок.

Повінь у Франції.

Ріка Рен перервала охоронний вал коло міста Штрасбурґа на просторі кількадесять кільометрів і залила кілька дооколичних сіл.

Також ріка Родан виступила з берегів. Залізничі шляхи в тамтих сторонах перервані.

Учениці комуністки.

На днях скінчився в Лодзі судовий процес проти шести учениць польської ґімназії, обжалованих о комуністичну протидержавну діяльність. Девятнайцятьлітну Зальцманівну засуджено на десять місяців тюрми, сімнайцятьлітну Розенфарбівну на 6 місяців, девятнайцятьлітну Мєхціцку на 6 місяців. Прочі звільнено.

Ось навіть до шкіл добираються большевицькі аґітатори та обмотують у свої злочинні сіти навіть нелітну молодіж і наражують її на тюрму та тим самим на ціле життя стручують її з чесної дороги.

Величезний процес.

З кінцем лютого розпочався в Вильні, в Польщі процес „Білоруської Громади“.

Обжалованих є 56 білоруських діячів, яким закидають намір відірвання білоруських земель від Польщі. Всі вони находяться в тюрмі.

Покликано до розправи 600 свідків.

Слідство тревало цілий рік.

„Білоруській Громаді“ закидають також комуністичну діяльність, та шпіґунство в користь Совітів.

Випадок у Татрах.

В часі їзди на лещетах у горах Татрах коло Закопаного, Станислав Мотика, звісний польський лещетар скочив так нещасливо, що впав без памяти на землю.

Сильно потовчений дізнав потрясення мозку та розбив собі череп.

В ґрізнім стані привезено його до шпиталя.

Через політиканство?! яке розбило ту народню горстку на дрібні кусні, ще гірше може як у краю. Не відповідна політична тактика вже перед війною пігнала десятки тисяч наших людий в московський табор, бо насильно простого нашого селянина, часто безграмотного, хотіли за один раз чи на одно слово зробити з Русина свідомого і щирого Українця та ще великого патріота. Замість повільного просвічення і ознакомлення з рідною історією, наші культуртреґери обкидали несвідомих людий лайкою, насмішками, обидами, називаючи навіть зрадниками народу. Підчас великої війни цю пропасть ще поглубили. По війні десятки тисяч наших людий ідучи за наукою своїх провідників-недоуків опинилися в обіймах московського большевизму. І так поділений народ всьо будує і нічого немає, всім дає, а про себе не дбає. За сорок літ наша еміґрація цего доробилася в Америці, що за *кільканайцять літ її не стане.*

До великої війни ніхто з наших людий не думав оставатися в Америці, але доробившися трохи вертав під рідну стріху, або свій заробіток посилав рідні. Дуже а дуже мало було таких, що інакше думали, але вони доробившися маєтку і обезпечившися сяк так, не дуже дбають про народ, хиба ще для власної користи. Тому перед війною майже ніхто не думав про народні-культурні обстанови. А як хто і сказав що, то добродії народу закричали, що він в краю здирав сему шкуру з бідного хлопа і ще тепер тут в Америці, де свобода, хоче здирати. Та крик той і освідомляв нарід. По війні еміґрацію обмежено і здержано опісля. В тім часі найбільше патріотів, — які знають „чого нарід хоче“ і чого народови потреба — приїхало до свободолюбної Америки і далі почали просвічати народ в політиці, яко „найлучші“ учителі на тій області. Повстали свари і незгоди. Нарід не знає, куди має йти. Політикарі, щоби здобути більшої слави, почали *явно нищити Церкву,* так як перед війною і підчас війни ,хоч Церква одинока громадила і орґанізувала наш народ та так хоронила його перед заразою серед американської маси. Церква перша спопуляризувала їх імя серед народу, а в заплату за це вони намагаються Церкву знищити. *Молода ґенерація* роджена і вихована тут в Америці не знаючи вдачі нашого народу *соромиться признати до свого українського народу,* який дав про себе знати в Америці лише сварками, лайками та процесами. Та щастя ще для нас це, що всі американці таки не знають нас як українців, а „полак“ бо це слово лекше їм вимовити, бо воно коротше і давнійше знане, як українці чи „рошен“. Молодіж не маючи рідної школи, скоро винародовлюється, тим більше, як я згадав, стидається своїх незгідливих батьків, які „через політику“ сваряться і лаються. Так еміґрація наша замість збільшатися, тепер щораз починає малїти. *І як краєва преса дальше буде підпирати руйнуючих Церкву політиканів, то нехай тямить, що в короткім часі не буде мати до кого звернутися о поміч.*

Цю небезпеку бачила і бачить заєдно Церква. Вже бл. п. Преосвящ. Ортинський завзивав нарід до будови рідних шкіл. Це саме робить Преосвящ. Богачевський, але вороги народу стараються шкодити на кождім кроці, а все *„в імя добра народу“ і укр. патріотизму“. А нарід заголюканий тим патріотизмом не може зоріентуватися де правда і часто йде за обманцями.* І край поносить часть вини в цім ділі. Раз-у-раз дає патріотичні заклики і відозви о поміч, бо краєви грозить небезпека винародовлення, як не удержить: Просвіти, Рідної Школи, Земельного Банку, Інвалідів і поводних сиріт та инших народних інституцій, а навіть завзив на фонд виборчої аґітації. Край забувається дуже, бо гадає, що нарід доляри по вулиці збирає і що тих долярів так много є, що двіста тисяч еміґрантів може удержати всі інституції для чотири міліонової маси! Тим часом справа мається інакше. Вже пять літ останних роботи йдуть мало, нарід мало заробляє не так як підчас війни, що денно робітник заробив і пятьдесять долярів. Д. б.

Про значіння страви і посту

Людину держить при повнім здоровлю відповідна страва і піст. Одно без другого не дає постійного здоровля.

Найздоровіща страва немясна. Доказом того давні здорові покоління, покоління, котрі як виказує наука, не уважали мяса взагалі ніякою „стравою" і не вживали його. Корінь слова „страва" походить від слова „трава", то значить від ростинного харчу. Наші предки довгі віки не вживали мяса зовсім. Насамперед з мясних харчів зачали вживати печених птиць. Щойно дуже пізно зачали вживати худобячого мяса.

Постили наші предки часто, навіть більше ніж церква наказувала, хоч харчів мали подостком. Ще в 16 і 17. століттю так у нас, як і в сусідних краях мяса вживали найбільше два рази на тиждень в четвер і в неділю.

Наукові досліди доказують тепер, як корисна є наука св. Церкви про пости не тільки для духа, але і для тіла людини. Пости дають відпочинок вічно працюючим органам травлення. Пости се одинокі способи на видалення з тіла зіпсутих і струпішілих комірок і тканин та отруй, котрі витворюються внутрі з недобре стравлених харчів. Строгий піст неодному привернув уже здоровля і заховав його здоровим, аж поки Бог назначив йому кінець віку. Заховуючі строгі пости люди мають здоровля до кінця своїх днів. З огляду на добро душі нашої, з огляду на вироблення волі до доброго і з огляду на здоровля шануймо пости, які приписує св. Церква одинока правдива учителька людства.

Наслідки

більшовицького грабунку: голод, людоїдство й смерть

Так виголодили більшовики села, а потім узялися виголоджувати й міста. Затамували все господарське життя цим, що не допускали торговлі. Казали: торговля це „буржуйський пережиток". Усе в них видавалося на картки. Та на ці картки діставали харчі й одяг і все потрібне до життя тільки упривилеєні комуністи спершу за дуже низькою оплатою, а потім зівсім за дурно. Усі інші недіставали нічого. Їм, хоч з голоду гинь, хоч голий ходи, нівідки нічого дістати, бож торговля заборонена.

І так у 1921 р. почалася страшна голодова нужда, крівава мука народів більшовицької тюрми. Між ними й нашого українського народу.

Кров стигне в жилах, коли слухаєш або читаєш оповідання очевидців про це страшне лихоліття.

Та ми не будемо оповідати цих страхіть за противниками більшовиків. Ні, ми наведемо тільки це, що писали про ці страхіття самі більшовицькі часописи.

Урядовий більшовицький часопис „Ізвестія" з дня 24 березня 1922 р. у статті „Спешіте аказать помощ"! (Спішіть із помічю!) пише дослівно таке:

„Із оглянених селянських хат велика скількість має просто осоружний вид у середині. Належать ці хати до власників найубогіших із убогих, що конають у дослівному значінні цего слова. Сумний і заразом осоружний вид! В одному куті видно брудну, подібну до примари стать людини, що обгризає шматок шкіри. Очні білки виступають ярко на неприродній, темносиній красці лиця. У погляді догаряє огник остатків розуму. Ця істота не мала вже людського вигляду. На долівці лежить папів уже гниле стерво собаки, а біля нього теплі ще тенеса якогось звіряти, недавно вбитого. Не повітрям віддихається там, тільки пошістю. Хто раз тільки ввійшов у таке житло, цей без сумніву повірить, що є такі матері, що вбивали власних дітей та зїдали їх тіла... А селяне оповідають про ці події з усім спокоєм".

Таке писав більшовицький урядовий часопис. Таксамісько оповідали й відпоручники з голодних околиць, вислані до більшовиків із проханням негайної помочі для цих, що гинуть із голоду. Подаємо їх слова теж за більшовицькими часописами.

Недоля Закарпатської України

Ужгородська „Свобода" (ч. 7.) доносить, що від нового року заведено в управі українського шкільництва чеську урядову мову. Від тепер усі урядові письма в шкільних справах ведуться тільки по чеськи. Бувають також випадки, що і суди завертають українські письма з жаданням написати їх чеською мовою. Тижневик „Русское Слово" (ч. 7.), що виходить у Пряшеві, жалується, що чеське правительство не шанує українських свят, назначуючи тоді побір рекрутів. Школи в Пряшівщині перейшли під управу словацьких інспекторів, які заводять насильно в українських школах словацьку мову. Не помагають ніякі спротиви. Від українських громад стягають насильно датки на „Словацьку Матицю".

В Чехословаччині підвисшено платню для священичих вдів на 3000 корон річно (около 700 зол.). Підвисшено також на 20% платню для емеритованих учителів.

Недоля Українців на Буковині

Одна черновецька, українська ґазета завзиває селян, щоби вони з огляду на можливість, що національно-цараністична партія прийде до влади в Румунії, зажадали від неї, щоб вона зобовязалась, що:

1. Скасує стан облоги і всі ті розпорядки і закони, які обмежують свободу політичного, господарського і національно-культурного руху українського народу. Передовсім виїмковий закон Марзизку і додатковий закон „порядку",

2. Знесе цензуру на ґазети і книжки та скасує заборону ввозу українського друкованого слова із закордону,

3. Поверне українській мові всі права, які вона мала 1914 року і всі школи, які український нарід мав до того часу,

4. Поверне українській суспільності всі тоті матеріяльні засоби (Народні Доми, бурси, будинки) і культурні, які вона мала до заняття Буковини Румунією. Тих людий, що в їх руках опинились добра українського народу, поставить під суд, а їх маєток візьме в застав, щоб забезпечити народови повний зворот народнього добра,

5. Дасть українським селянам повну свободу національного, політичного і господарського розвитку та забезпечить їм для сього допомогу з державної каси,

6. Переведе повну ревізію аґрарної реформи; та перестане спроваджувати кольоністів,

7. Зарядить повну відбудову знищеної і занедбаної Гуцульщини.

З тих домагань бачимо, які відносини панують в Румунії, і серед яких виїмкових страхіть живе український нарід на Буковині.

НОВИНКИ

Напад бандитів. Перед кількома днями незвісні бандити напали на львівськім передмістю, Персенківці Петра Будзінського та приголомшивши його, забрали йому 211 — золотих.

Передвиборча бійка. В Комарні в часі передвиборчого віча, яке був скликав польський ксьондз, бувший фельдкурат леґіонів Панась, прийшло до крівавих заворушень.

В салі де відбувалося віче, — стрінулися дві противні собі партії.

Коли ні одна ні друга партія не дала закричати себе промовами — стали переконувати себе колами й ножами.

Счинилася величезна бійка, якої поліція навіть баґнетами не могла здержати.

Коли не стало місця в салі, вічевики стали битися на ринку.

Побито й поранено кільканайцять осіб, між ними й одного нашого селянина, Гринька Оліяра, який нехотячи попав між вічевиків.

Арештовано много осіб, а проти Панася ведеться доходження.

Страшна смерть. Трьох парубків з Городка ягайлонського, а саме Дзвоннік, Котиляк і Хома вертали з весілля, яке відбувалося в сусідному селі.

Підхочені йшли желізничним шляхом та так голосно співали, що не чули як зі заду надїхав поїзд.

Усі три впали під колеса поїзду та згинули на місци.

Фальшивий ветеринар. Станиславівська поліція арештувала обманця Корінюка, який удаючи лікаря ветеринарії обїздив села, та робив перегляд худоби, за що казав собі платити. Від деяких війтів, які не слухали його приказів — стягав навіть гривну.

Порядний купець. На днях арештовано у Львові купця Мареля під замітом обманства і штучного банротства.

Марель мав у Львові аж чотири камениці і великий гуртовий склеп ґалянтерійних товарів.

Вже в липни минулого року наробив він довгів на сто тисяч долярів і оголосив, що не має чим їх платити. Коли вірителі загрозили йому су-

дом, обіцяв їм звернути половину довгу. В тім часі продав одну каменицю за 13 тисяч долярів, а три прочі камениці обтяжив довгом на цілу їх вартість, так, що вірителі ніяк не могли стягнути своєї належности.

Дитина в каналі. У Львові в камениці при вул. Сикстуській ч. 10 почули мешканці квиління немовляти, яке добувалося з каналу.

Дали знати до поліції і ця при помочі огневої сторожі добули з каналу новонароджену дитину, яку там кинула по вродинах нелюдяна мати, Гелена Матусівна.

Злочинний жарт. В одній львівській пекарні пекарський помічник Волинець, щоби докучити власникови пекарні, до одного бохонця хліба вложив кусень шкла.

Хліб цей купила якась жінка, а дитина її кусаючи хліб покалічила собі уста і язик.

Волинця арештовано.

Злодії гуляють. Нема у Львові ні одного дня, щоби не зголошено на поліції по кілька крадіжий чи вломів.

Навіть у білий день закрадаються до мешкань, та крадуть що під руки впаде.

Ось знова в однім лиш дні обікрали мешкання Сидорович евої при вул. Домагалевичів; Цолера при ул. Чацького; Козакевича при ул. Хмільовського, Зільбермана при ул. Клепарівській, Левіна при ул. Казимірівській.

Не вільно пити на борг. Після нового протиалькогольного закона, опрацьованого департаментом здоровля в міністерстві внутрішних справ — має бути введений заказ продавання горівки й инших напитків на борг.

За нарушення того заказу будуть замикати дотичні коршми та шиночки.

Закон цей має на ціли захоронити головно сільське населення перед втрачуванням маєтку та задовжуваннямся через піянство.

Вибух у слюсарні. В Перемишлі, в варстаті слюсарськім Влодка наступив вибух кітла, який спричинив величезні шкоди.

Внаслідок вибуху трьох слюсарських термінаторів а саме: Чопик, Годецький і Федчишин віднесли тяжкі рани на голові й руках. Всіх трьох відвезено до шпиталя.

Сокирою в плечі. До львівського шпиталя принезено Андрія Муця робітника з тартаку в Лелехівці коло Янова.

Його то в часі суперечка ранив тяжко сокирою в плечі другий робітник Михайло Голічек.

Стан раненого грізний.

Довгий вік. На днях умер в Лютовиску, ліського повіту найстарший у Польщі жид Лейба Фельд, який нежив 125 літ.

Лишив 119-літню жінку, з якою жив кругло 100 літ.

Випадок у трамваю у Львові. З переповненого трамваю, який їхав улицею Сикстуською випав 40-літний Йосиф Щукало.

Падаючи вдарив головою об камінь і в одній хвилині стратив притомність.

Завізвано ратункове поготівля, однак заки воно приїхало, вдалося його привести до памяти.

Щукало сильно потовкся і має здрапану скіру на голові.

На щастя не грозить йому небезпека смерти.

Ученик стріляє до професора. В Свєцянах коло Варшави 17-літний гімназіст Казимір Келчевський з пімсти за лиху ноту три рази стрілив до свого професора Глембоцького, опісля пострілив і себе.

Глембоцький легко ранений в лице лічиться в шпитали, а Келчевський умер від завданої собі рани.

Д О П И С И.

ЛОПУШАНКА ХОМИНА, повіт Старий Самбір. — Засновини кружка УХО-її.

Дня 12. II. ц. р. відбулися у нас заснованя кружка УХО-її (Української Християнської Орґанізації), Збори отворив місц. парох о. Мих. Вовчик. Проводили їм — як предсідник: Мих. Саджак, а — як секретар: Ших. Комарницький, місцеві громадяне. Присутніх на Зборах було до 50 душ. Переважала молодь: парубки й дівчата. Реферат про „Суть і завдання УХО-її“ виголосив сам о. парох. Сейчас по рефераті, який, як присутні говорили, всім був ясний— приступлено до вибору управи кружка, якого склад слідуючий: головою — по приписам правильника УХО-її став сам парох: о. Мих. Вовчик, містоголовою: Антін Дякуник. секретарем: Мих. Комарницький, скарбником: Іван Фемич, понадто в управу ввійшли від молоді: Федьо Павлюк молодший, Николай Дубравський, Марія Бучин і Михайлина Демків. Вкладку ухвалено невелику, бо лиш 50 сот., а то тому, щоб всім дати спромогу заплатити її. З часописий ухвалено предплатити „Правду“. Всіх вписалося до кружка 32 членів — в цім 14 мущин, а 8 женщин. Заінтересування присутних кружком — весь час Зборів — було велике. — Давби Бог, щоб таке заінтересування кружком було й дальше! Збори закінчено відспіванням пісні: „Достойно єсть“. Член.

Важне для господарів

Сушення і виправлювання скірок зі заяців і кріликів.

Стягнену зі заяця або з крілика скіру треба найперше перевернути шерстю до середини, та тоді відтяти голову. Після того всувається до середини дошку і гострим ножем на черевній стороні, на самій середині розрізується її здовж. Тепер усувається всі рештки мяса та цілу скіру натягається на дошку шерстю до споду, пришпилюючи краї тонкими цвяхами.

Сохнути повинна натягнена скіра на сухому місці, куди не світить сонце ані не доходить горяч від печі.

Колиб підчас забивання звірини волос забрукався кровю, то перед сушенням треба його найперше обмити водою зі содою або лугом.

Висушену шкіру виправляється в той спосіб: ростростирається її на стіл волосом до споду, та рівномірно насмарується гарбарською мішаниною, в склад якої входить 8 частий галуну, 3 части кухонної соли і 10 частий пшеничного грису або муки. Все то розроблюється водою на густу кашу і смарується тим шкірку. Після того складається скіру разом так, щоби насмаровані сторони приходили одна на другій та звивається в один жмуд, і звязується шнурком. Так передержується скіру через 48 годин в холодному місці. Тоді на ново розпростирається скіру і тріскою або тупим ножем зіскробується гарбарську масть. Вичищену скіру на ново сушиться через 36 годин та руками основно її перетирається так, як господиня перетирає білля при пранню, так довго, аж скіра змякне. Тепер ще раз розпинається скіру на 24 години на дошку, щоби ще краще висохла. Зівсім суху скіру перетріпується і чиститься щіткою.

Ціни збіжа.

Пшениця двірська 47·25 — 47·50, пшениця селян. 45·25 — 46·25, жито 37·—38·—, ячмінь бровар. 35·25—34·25 ячмінь пастівний 31·— — 32·— овес 31·— — 32·—, кукурудза румунська 34·—35·—, бараболі рафовані 5·50—6·— сіно 7·59 8·50, солома 4·25 4·75, гречка 40·75—41·75, льон 68·— — 71·—, мука пшенична 40% 82·— — 83·—, мука пшенична 50% 75·50 — 76·—.

О П О В І С Т К И.

Відповідальний редактор: Антін Лотоцький З друкарні Вид. Сп. „Діло“, Львів, Ринок 10.